

EKOLOGIJA

1. OPREDELITEV EKOLOGIJE

SOCIOTEHNOsfERA ali DRUŽBENO OKOLJE

- je umetni ali kulturni ekosistem – okolje, katerega so izoblikovali ljudje

EKOsfERA ali NARAVNO OKOLJE

- je naravni ekosistem, ki je nastal v dolgem zgodovinskem razvoju, neodvisno od človekove dejavnosti
- človek je od njega odvisen

rezultat: *konflikt* med sociotehnosfero in ekosfero

posledica: je uničenje človeka in narave (človeško preoblikovana narava)

2. EKOLOŠKA KRIZA in MEJE RASTI

❖ MEJE RASTI:

- ljudje se neovirano množimo – obremenitev za planet
- proizvajati moramo čim več dobrin – gospodarska rast je pogoj za uspešen razvoj človeštva
- poraba naravnega bogastva, ki je v omejenih količinah
- sposobnost narave, da absorbira naše odpadke, je omejena (ozonska luknja, segrevanje ozračja)
- nevarnost nesreč (Černobil)

vse to vodi v EKOLOŠKO KRIZO (porušeno ravnotežje med človekom in naravo)

napoved: okoli leta 2050 lahko pričakujemo svetovni gospodarski zlom ter ekološko katastrofo

3. VZROKI EKOLOŠKE KRIZE

- ❖ nastop industrijske dobe in modernizacija
- ❖ antropološki dejavnik
- ❖ židovska-krščanska tradicija
- ❖ kapitalizem

NASTOP INDUSTRIJSKE DOBE in MODERNIZACIJA:

- prične se izkoriščanje neobnovljivih virov
- nenehno razširjena reprodukcija
- pospešena rast prebivalstva
- tehnologija: kako proizvajamo dobrine

cilj: obvladovati naravo in postati neodvisen

sociotehnosfera in ekosfera delujeta po različni načelih, prva ogroža drugo:

EKOSFERA: povezanost, krožno gibanje, ni prostora za odpadke, počasna evolucija
SOCIOTEHNOSFERA: linearno gibanje, vsi proizvodni procesi se na koncu iztečejo v odpadke, hitro spreminjanje in nenehna rast

ANTROPOLOŠKI DEJAVNIK:

- vzroke je potrebno iskati v človeku, ki naravo prilagaja svojim potrebam

problem: večanje človekovih potreb

ŽIDOVSKA-KRŠČANSKA TRADICIJA: (»plodite se in množite ter napolnite Zemljo«)

KAPITALIZEM:

- teži po nenehni gospodarski rasti

ANTROPOCENTRIZEM: je prepričanje, ki postavlja v ospredje človeka in zadovoljevanje njegovih potreb

4. GLOBALNA EKOLOŠKA KRIZA ter RAZLIKE med »RAZVITIMI« in »NERAZVITIMI«

❖ GLOBALNA EKOLOŠKA KRIZA

- je tveganje uničenja človeka in narave, ki ga ni več mogoče lokalno omejiti, ampak vsebuje globalizacijsko tendenco
- je posledica modernizacijskih procesov

GLOBALNI EKOLOŠKI PROBLEMI:

- **globalno spreminjanje podnebja** (segrevanje ozračja) – KIOTSKI PROTOKOL
- **tanjšanje ozonske plasti:** povzročali naj bi jo fluorokloroogljikovodiki
- **umiranje gozdov:** kisli dež
- **umiranje rastlinskih in živalskih vrst**

NEENAKOMERNO PORAZDELJENA ZAVEST o OGROŽENOSTI SVETA

- oblikovanje okolju prijaznega gospodarstva: čista tehnologija, reciklaža odpadkov, obnovljivi viri tehnologije, predpisi o varstvu okolja
- tvegane in umazane industrije so preusmerili v nerazviti tretji svet (odlagališče strupenih in škodljivih odpadkov)
- razviti svet je s tem tveganje in onesnaževanje le prenesel na tretji svet

5. MOŽNOSTI ODPRVLJANJA EKOLOŠKE KRIZE

KAKO LAHKO VZPOSTAVIMO RAVNOTEŽJE med ČLOVEKOM in NARAVO?

- **pesimisti** menijo, da bo do ekološke katastrofe nujno prišlo
- drugi menijo, da študije o ogroženosti pretiravajo
- **ekotehnoški optimizem:** meni, da je sedanja ekološka kriza le začasna, saj jo človek lahko obvlada z uvajanjem ekološko ustrežnejše tehnologije, s reciklažo odpadkov, z obnovljivimi viri
- nekateri menijo, da je prepričanje, da lahko tehnologija reši probleme, le iluzija
 - v ekosferi bo tehnologija vedno tujek
 - trajna rešitev bi predstavljala **model stacionarne ravnovesne**

ekonomije (prehod od rasti k ravnovesju)

- uveljavi se novi **koncept okoljskega prostora**
 - okoljski prostor opredeljujejo kot globalno razpoložljivost naravnih virov ter samočistilno zmogljivost okolja
 - koncept upošteva enake pravice dostopa do naravnih virov vseh sedanjih in bodočih prebivalcev planeta
 - okoljski prostor sestavlja, glede na število prebivalcev, določen delež planetarnih količin naravnih virov, ki jih smejo prodati in prav tako določeno količino emisij različnih odpadkov, ki si jih smejo privoščiti
- postopna **antropološka degradacija okolja** je neizogibna

6. EKOLOŠKA ETIKA

- je sklop moralnih prepričanj, ki se nanašajo na človekov odnos do okolja in naj bi vplivala tudi na njegovo spremenjeno ravnanje
- nujen pogoj za uveljavitev ekološke etike je, da se ne dojemamo več kot središče sveta, ampak le kot eden izmed sestavnih delov – odreči se moramo antropocentrizmu

AVTONOMNA EKOLOŠKA ETIKA: spoštovanje narave, živali in rastlin zaradi njih samih

HETERONOMNA EKOLOŠKA ETIKA: spoštovanje narave zaradi koristi človeka

7. OKOLJE v SLOVENIJI

- SLO sodi med zmerno onesnažene evropske države
- močno onesnaženi dolinsko-kotlinski sistemi
- 2% SLO rek je neoporečno čistih
- vodovje ogrožajo divja in neustrezna odlagališča
- promet